

Teresa Furundarena

Udalerria: Gasteiz (Araba)

Lanbidea: Mistelera

Teresa Furundarrenak, XVIII. mendearen erdialdean, mistelera bat zuzentzen zuen Gasteizko Kale Berrian, bere aita Joseph de Furundarena txokolategilearena.

Misterioa, mistela saltzen zen lokal bat zen, ardo gozo antzeko bat, taberna baten antzera. XVIII. mendean emakume askok bizimodu tradizional bati atxikita jarraitzen zuten. Egia da emakumeek ez zutela gizonen espazio sozial beretan parte hartzen, nahiz eta batzuetan parte hartzen zuten. Beraiek bereak zituzten, eta orain arte uste genuena baino gizarte-bizitza zabalagoa zuten. Andreak beren solasaldi eksklusiboak bazituzten, artisauen emakumeek ere bazituzten elkartzeko guneak, soziabilitate informalekoak, herri-kulturari oso lotuta.

Teresaren misterioa auzoko artisauen emakumeentzako eta ikasleentzako bilgune bat zen. Arratsaldero, 5ak edo 6ak aldera, emakume horiek joaten ziren bertara, baita haurtxoak eta seme-alaba txikiak ere. Han alai pasatzen zuten arratsaldea eta gauaren zati bat. Misterioaren ezkaratzean ohikoa zen egunero gutxienez bospasei emakume egotea. Hemen elkartzen ziren 1756an hiru emakume "tertulia informalean": lokalaren jabea, Teresa Furundarena, Maria Ignacia Ortiz de Zarate, Antonio de Landaloio igeltseroaren emaztea, eta Teresa de Aiestarán, Severino Gomezen emaztea, hiriko atarietan errenta orokorren eta tabakoaren babesaren oinezko ministroa. Maria Ignacia Ortiz de Zarate, Furundarretatarren auzokidea zela aprobetxatuz, etxe aurrean bizi baitzen, harengana hurbildu ohi zen "mamia duen (...) izakiarekin, gauaren zati batean berarekin hitz egiteko, aurrean bizitzeko asmoz". Halaber, Teresa Aiestaranek "Joseph de Furundarrenaren etxera joaten zen ahal zuen guztietan, gauaren tarte bat pasatzera, eta Teresa de Furundarena alaba aurkitu zuen dendan (...), eta, ondoren, dendara sartu zen helburu berarekin, María Ignacia Ortiz de Zarate (...) eta kaleko neska txiki batzuk". Ikasle gazte bat maiz etortzen zitzaion, eta azaltzen zion nola establezimendu horretan "saltzen zuen neska batekin (...) eta dendan zeuden beste bospasei emakume edo neskekin hitz egin zuen". Baina

ikasleekin hitz egiteaz gain, jarduera ludikoak ere egiten zituzten, hala nola karta-jokoa. Teresa Aiestaranek kartetan jolasten zuen bere bi lagunekin, hau da, misteriaren jabearen alabarekin, Teresa ere deitua, eta Maria Ignaziarekin, eta hain zegoen asaldatuta, ezen ez zuen erreparatzen mistelerian sartzen ziren pertsonengan, "Eta ezin du esan zeintzuk izan ziren jokoan zuen dibertsioagatik". Mistela denda berean beste emakume batzuek ere bat egiten zuten arratsaldean. Katalina de Guillerna, Mateo de Guillerna jostunaren alaba, maiz joaten zen lokal horretara, "Pixka bat dibertitzeko", eta han zeuden "kartetan jolasten ari ziren beste emakume edo neska batzuk". Artisau-soziabilitatea, bai maskulinoa bai femeninoa, oso lotuta zegoen edariaren eta jolasaren erritualekin, XVIII. mendeko jende horien herri-kulturaren parte zirenak.

